

Vammaisneuvoston kirjelmä varajäsenistä / Skrivelse om ersättare från rådet för personer med funktionsnedsättning

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 09.03.2026 § 58

136/00.00.01.03/2026

Valmistelija / Beredare: Hallintopäällikkö / Förvaltningschef Aleksi Heikkilä, aleksi.heikkila(at)sipoo.fi

Vammaisneuvoston esitys

Sipoon kunnan vammaisneuvosto on 14.2.2026 toimittanut kunnan kirjaamoon kunnanhallitukselle osoitetun kirjelmän, joka käsittelee neuvoston varajäsenten osallistumista neuvoston kokouksiin. Kirjelmä on esityslistan liitteenä.

Kirjelmän mukaan on yleisesti tapana, että kunnat sallivat vammaisneuvoston varajäsenten halutessaan osallistua neuvoston kokouksiin puhe- ja läsnäolo-oikeudella ja että mitään lisäkustannuksia tästä ei synny. Edelleen kirjelmän mukaan kun varajäsenet kuulevat asioiden esittelyt, he pystyvät tehokkaammin sijaistamaan varsinaisia jäseniä myöhemmissä vaiheissa.

Kirjelmän mukaan vammaisneuvosto ei ole löytänyt Sipoon kunnan hallintosäännöstä kohtaa, joka estäisi varajäsenten osallistumisen kokouksiin eivätkä viranhaltijat ole sellaista pyynnöstäkään esittäneet. Sen sijaan kirjelmän mukaan hallintosäännön 142 § antaa toimielimille mahdollisuuden päättää muiden kuin pykälässä mainittujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta. Edelleen kirjelmän mukaan vammaisneuvosto pitää välttämättömänä, että vammaisneuvosto voi käyttää tätä oikeutta myös varajäsenten kohdalla.

Kirjelmässä pyydetään kunnanhallitusta vahvistamaan vammaisneuvoston oikeus päättää varajäsenten osallistumisesta vammaisneuvoston kokouksiin.

Esityksen arviointi

Vammaisneuvosto on eräs kunnassa toimivista vaikuttamistoimielimistä. Sen asema perustuu kuntalain (410/2015) 28 §:n säännöksiin. Sanotussa pykälässä on säädetty seuraavaa:

"Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

"Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta."

Sipoon kunnan hallintosäännön 14 §:ssä puolestaan on määrätty seuraavaa:

”Kunnanhallitus asettaa vammaisneuvoston valtuustokausittain. Kunnanhallitus hyväksyy vammaisneuvostolle toimintasäännön, jossa todetaan muun muassa toimielimen lakisääteiset ja mahdolliset muut tehtävät, jäsenten lukumäärä, valintatapa ja erottaminen kesken toimikauden, kokous- ja toimintakäytännöt, puheenjohtajan valinta, sihteerin tehtävien hoitaminen, toimintasuunnitelman laatiminen ja toimintakertomuksen antaminen sekä yhteistyö hyvinvointialueen vastaavan vaikuttamistoimielimen kanssa.”

Voimassa oleva vammaisneuvoston toimintasääntö on hyväksytty kunnanhallituksen 22.9.2025 (310 §) tekemällä päätöksellä. Toimintasääntö ei sisällä määräyksiä varajäsenten asemasta tai osallistumisesta kokouksiin.

Vammaisneuvoston tämänhetkinen kokoonpano perustuu kunnanhallituksen 10.11.2025 (372 §) tekemään päätöksen, jolla se on asettanut vammaisneuvoston ja valinnut siihen jäsenet ja näille henkilökohtaiset varajäsenet toimikaudelle 2025–2029. Tämän jälkeen vammaisneuvosto on 4.12.2025 (6 §) valinnut keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Kuntalaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä varajäsenen mahdollisuudesta osallistua kokoukseen. Sen sijaan lain 90 §:n 1 momentin 2 c kohdan perusteella hallintosäännössä on annettava tarpeelliset määräykset varajäsenten kutsumisesta. Sipoon kunnan hallintosäännössä nämä määräykset ovat valtuuston osalta 103 §:ssä ja muiden toimielinten osalta 141 §:ssä, jossa on määrätty seuraavaa:

”Toimielimen jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on ilmoitettava kokouksen sihteerille poissaolostaan.

”Toimielimen jäsenen on kutsuttava varajäsen sijaansa, mikäli hän ei pääse kokoukseen. Kun jäsen on esteellinen jossakin kokousasiassa tai esteen vuoksi ei voi osallistua jonkin asian käsittelyyn, hän voi kutsua varajäsenen yksittäisen asian käsittelyyn.

”Myös puheenjohtaja, esittelijä tai toimielimen sihteeri voi toimittaa kutsun varajäsenelle.”

Edellä olevasta hallintosääntömääräyksestä voidaan havaita, että varajäsenen osallistuminen kokoukseen liittyy nimenomaan sellaiseen tilanteeseen, jossa jäsen on poissa esteen tai esteellisuuden takia. Tämä on kunta-alan yleinen käytäntö ja koskee kaikkia kunnan toimielimiä ja myös vaikuttamistoimielimiä. Vaikuttamistoimielimet ovat osa kunnan hallintoa, vaikkeivät ne olekaan kunnan viranomaisia, joille voisi siirtää toimivaltaa (ks. HE 268/2014 vp, s. 74).

Voidaan sanoa, että yleisenä organisaatio-oikeudellisena periaatteena muutoinkin on, että hallituksen tai muun monijäsenen toimielimen varajäsen voi osallistua kokoukseen vain jäsenen ollessa poissa. Tämän ei yleensä katsota edellyttävän nimenomaista määräystä tai päätöstä, vaan periaate seuraa suoraan varajäsenen käsitteestä.

Kunnanhallituksella on lakiin perustuva velvollisuus asettaa vammaisneuvosto ja muut kuntalaissa säädetyt vaikuttamistoimielimet ja huolehtia näiden toimintaedellytyksistä. Toimintaedellytyksiin kuuluu muun ohella se, että vaikuttamistoimielimille järjestetään mahdollisuus työskennellä kokouksen muodossa. Toimintaedellytyksiä määritellään kunnanhallituksen on kiinnitettävä tasapuolisesti huomiota kaikkiin

vaikuttamistoimielimiin. Olisi vaikeata pitää asianmukaisena ratkaisua, jolla vammaisneuvoston kokoustyöskentelyssä sovellettavat periaatteet eriytyisivät vanhusneuvostosta ja nuorisovaltuustosta.

Vammaisneuvoston kirjelmän mukaan varajäsenten osallistumisesta kokouksiin ei aiheutuisi mitään lisäkustannuksia. Tässä yhteydessä on pantava merkille, että hallintosäännön 166 §:ssä määrätyn perusteella vammaisneuvoston jäsenelle maksetaan neuvoston kokouksesta 80 € suuruinen kokouspalkkio. Lisäksi jäsenellä on oikeus saada matkakustannusten korvausta, ansionmenetykskorvausta ja muita kustannusten korvauksia hallintosäännön mukaan. Kokouksen osallistujamäärä vaikuttaa kokouksesta aiheutuvien palkkio- ja korvausmenojen summaan ja myös esimerkiksi kokousta varten tehtävän kokoustarjoilutilauksen laajuuteen.

Edellä olevan perusteella kunnanhallitukselle esitetään, että se päättäisi vahvistaa vammaisneuvostossa ja muissa vaikuttamistoimielimissä noudatettavaksi periaatteen, jonka mukaan varajäsen voi osallistua kokoukseen, jos jäsen on poissa.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag

Kunnanhallitus vahvistaa vaikuttamistoimielimissä noudatettavaksi periaatteen, että varajäsen voi osallistua kokoukseen, jos jäsen on poissa.

Kommunstyrelsen fastställer princip som ska följas i påverkansorgan att en ersättare kan delta i ett möte om en ledamot är frånvarande.

Käsittely / Behandling

Esittelijä teki uuden ehdotuksen: Kunnanhallitus vahvistaa vaikuttamistoimielimissä noudatettavaksi periaatteen, että varajäsen voi osallistua kokoukseen vain, jos jäsen on poissa.

Föredraganden gjorde ett nytt förslag: Kommunstyrelsen fastställer princip som ska följas i påverkansorgan att en ersättare kan delta i ett möte endast om en ledamot är frånvarande.

Päätös / Beslut

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän uuden ehdotuksen.

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens nya förslag.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Vammaisneuvoston kirjelmä varajäsenistä